

Nærøysund kommune
post@narøysund.kommune.no

Stjørdal, 11.03.2020

Dette brevet sendes på vegne av: Naturvernforbundet i Namdalen, Naturvernforbundet i Trøndelag og Norges Jeger- og Fiskerforbund Nord-Trøndelag.

Høring lokalitetsklarering Slåttvika

Bakgrunn

Emilsen Fisk søker om å etablere en ny lokalitet for konvensjonell produksjon av laks i åpne merder ved Slåttvika i Indre Foldafjord. Fjorden er en lang smal fjord med to grunne terskler. Den har bunnvann med naturlig lavt oksygeninnhold, og er derfor sårbar for ytre påvirkninger.

Absorberingsevnen av nedbrytbart organisk materiale er lav og uttynningseffekten av kjemikalier er svak. Utslipp akkumuleres lett og fører til forstyrrelser i det lokale økosystemet.

Sammendrag

Vi mener at det ikke bør tillates mer matfiskproduksjon av laks eller ørret i åpne merdsystemer i Indre Foldafjord. De viktigste årsakene er hensynet til anadrom laksefisk, reker og kysttorsk, og mulig forringelse av miljøtilstanden i fjorden med tanke på oksygeninnhold i bunnvannet. Videre lurere vi på hvordan tiltakshaver planlegger å minimere kobberutslipp fra det omsøkte anlegget.

Samlet belastning

Bunnvannet i Indre Foldafjord er oksygenfattig. Tidligere lokalitetsklareringssaker viste at bæreevnen i fjorden allerede kan være oversteget med den MTBen som allerede er gitt tillatelse til i fjorden. Fylkesmannen presiserer i brev til Nærøysund kommune 13. november 2019 at den tillatte biomassen i fjorden (11 700 kg) er maksimalt av det de vil gi utslippstillatelse for før det foreligger oppdatert kunnskap om effektene av utslippene til den allerede godkjente biomassen som produseres i fjorden. I søknaden som er vedlagt er det bare gjort en punktmåling av oksygenmetningen i nærheten av Slåttvika, og vi stiller oss spørrende til om dette oppfyller dokumentasjonskravet fra Fylkesmannen.

Vi mener at utredningskravet som skal sørge for at bæreevnen i fjorden ikke risikerer å bli oversteget,

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
TRØNDELAG

Kjøpmannsgata 12, 7500 Stjørdal

trondelag@fnf-nett.no / 97 72 62 63
www.fnf-nett.no/trondelag

Org. nr.: 916627831

ikke er oppfylt. Krav til kunnskapsgrunnlaget i NML § 8. er således ikke ivaretatt. Utslippsfrie lukkede/semilukkede anlegg som samler opp organisk avfall vil ikke ha samme uønskede påvirkning på resipienten.

Kobberforurensning fra akvakultur i sjø er en problematikk som i økende grad er relevant med en økende andel oppdrettsanlegg. I Havforskningsinstituttets risikorapport for norsk fiskeoppdrett i 2019¹ slås det fast at næringa i 2017 slapp ut over 1400 tonn kobber. Det betyr at hvert anlegg i snitt slipper ut over ett tonn kobber i året. Enkelte steder ser man konsekvensene av dette ved at det registreres stadig flere lokaliteter som har forhøyede og skadelige kobberverdier i sedimentene under anleggene².

Det er vår klare formaning at oppdretterne som ønsker å produsere laks og tjene penger samtidig som de har utslipp til en sårbar resipient, inne i en terskelfjord, bør ha en plan for hvordan de minimerer kobberutslippene sine. Selv om tiltakshaver i praksis lovlig kan slippe ut over ett tonn kobber i året, så mener vi at dette er en uakseptabel praksis som både tiltakshaver, arealmyndighet, oppdrettsmyndighet og utslippsmyndighet bør gjøre effektive tiltak for å begrense utslippene mest mulig. Kobber er både en svært skadelig miljøgift som selv i små doser kan ta livet av børstemark og andre viktige arter på havbunnen. Metallet er i tillegg en knapphetsressurs som i størst mulig grad bør benyttes til formål hvor den kan gjenvinnes.

Ved lokaliteten Stevika, som ligger rett ved Slåttvika, er det i nyere tid registrert forhøyede målinger av kobber som er over grenseverdiene for hva som er tillatt. Et fortsatt utslipp av kobber som bidrar til å opprettholde disse nivåene vil være i strid med miljømålene i vannforskriften og vil kunne medføre krav om sanering. I alle tilfeller vil den forurensende virksomhetet måtte opphøre. Dette viser at resipienten ikke tåler ytterligere utslipp av kobber. I tillegg har Aquakompetanse funnet forhøyede kobberkonsentrasjoner i bassenget utenfor den gamle kiskaia etter malm fra Skorovas Gruber. Dette bidrar til at den samlede belastningen av kobber allerede er høy. Vi ber Nærøysund kommune, før vedtak i saken gjøres, innhente en plan fra tiltakshaver for hvordan de vil minimere kobberutslippene ved den omsøkte lokaliteten.

Anadrom laksefisk

Sjøørretbestandene i Indre Foldafjord er klassifiserte med moderat³ bestandsstatus (Skala: dårlig – moderat – god). Den største påvirkningsfaktoren er lakselus. Når man ser sjøørretbestandene i Nærøy og Ytre Namdal under ett så fremstår faktisk Indre Foldafjord som et refugie hvor sjøørreten trives og har en normalt sunn bestand. Dette til forskjell fra vassdragene rundt Sørsalten, Kvisten og Opløvfjorden som alle er klassifiserte med dårlig bestandsstatus og grunnen til det er høy lakselusbeskatning.

¹ <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/fisken-og-havet-2019-5#sec-innledning-metodikk-for-risikovurdering-og-geografisk-inndeling>

² https://www.aftenposten.no/okonomi/i/J14Wk4/miljoegifter-truer-radfjorden-oppdrettsanlegg-faar-skylden-for-kobberforurensning?spid_rel=2

³ <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2629316>

Sjøørretbestandene i store deler av landet er i sterk tilbakegang¹. I Trøndelag er det lakseluspåvirkning den største synderen, men også habitatødeleggelser fra jordbruk, vei- og kraftutbygging som har skyld i dette. Derfor er det viktig å ta vare på de områdene som ikke har så høyt lusepress i dag, slik tilfellet ser ut til å være i Foldafjorden. Selv om det fra næringens side i dag jobbes hardt med å bekjempe lakselus så er det fortsatt sann at lusetallene til dels er høye. Høsten 2019 viste med all tydelighet at luseveksten fort kan komme ut av kontroll for oppdretterne⁴ og gi alvorlige konsekvenser for både vill og oppdrettet fisk.

Emilsen Fisk fremholder i søknaden at forholdene i fjorden er brakke og gunstige for å beholde et lavt lusenivå. Til dette vil vi minne om at nabolokaliteten til omsøkt lokalitet, *Torgerhaugen*, tidligere har fått *pålegg om redusert produksjon på grunn av høye lusetall*. Det er altså ingen automatikk i at det er lett å bekjempe lakselus i det aktuelle området.

Nordfolda innerst i Foldafjorden er *landets sydligste vassdrag med sjørøye*. Forekomsten er nylig dokumentert (vedlegg 1), og fordi dette er en forekomst som antakeligvis bokstavelig og billedlig lever helt på grensen av sitt utbredelsesområde og på kanten av sin tåleevne så må den anses som meget verdifull. Arten er sårbar for varmere vann og andre vanlige påvirkningsfaktorer for anadrom laksefisk, spesielt lakselus, habitatødeleggelse og overbeskatning. Vi mener at denne forekomsten er ekstra verdifull fordi den vil fungere som en slags lakmustest for hva oppvarming av havene kan ha å si for utbredelsen av sjørøya. Da er det et poeng at man sørger for at andre menneskelige påvirkningsfaktorer (lakselus og habitatødeleggelser) holdes så lave som mulig.

Sjøørreten og sjørøya vernes heller ikke av felles avlusingsperioder på våren slik tilfellet kan være for laksesmolt. Den bruker fjordsystemet året rundt, og oppholder seg vekselvis gjennom året i både fjord og elv/bekk.

Laksebestanden i Kongsmoelva står i fare for ikke å nå gytebestandsmålene. I Nordfolda står det litt bedre til. Når man ser hvor stor nedgang laksebestandene generelt i Norge har hatt de siste 30 årene⁵ så trenger vi ikke flere menneskelige inngrep som forverrer bestandssituasjonene.

Selv om Nord-Trøndelag og Bindal (PO7) i *ny forskrift om produksjonsvekst i oppdrettsnæringa* blir gitt grønt trafikklys så mener vi at dette *ikke gjenspeiler de faktiske forhold*. Noe lusesituasjonen i fjor høst med all tydelighet viste oss⁴.

Når det gjelder regulering av trafikklssystemet mener vi at dette blir gjort på sviktende grunnlag. Det er kun lusepåvirkning på villaks som blir lagt til grunn. I rapporten vi henviser til³ så er det klart som dagen at lusepåvirkning på sjørørret også bør inn som indikator. Lusesituasjonen høsten 2019 blir for eksempel ikke inkludert i anslaget fordi det kun er påslag på inn- og utvandrende laks som blir tatt hensyn til. Forslag om forvaltningsregime som tar hensyn til sjørørreten er levert fra ekspertgruppen som gir direkte råd til fiskeridepartementet, og hvorvidt dette blir implementert eller ikke er kun et politisk skjønsspørsmål. For det faglige er krystallklart. I tillegg ber vi om at fiskesykdom, rømming

⁴ Namdalsavisa 28.10.2019 side 4.

⁵ <https://vitenskapsradet.no/Nyheter/Nyhetsartikkel/ArticleId/4854/Status-of-wild-Atlantic-salmon-in-Norway-2019>

fra oppdrettsanlegg, fiskevelferd i merdene og utslipp av organisk og kjemisk materiale vurderes som parametre.

Rømming av laks fra oppdrett har lenge hatt en nedadgående trend¹. Men i fjor var rømmingstallene nesten på rekordnivå. Det viser at selv mange års systematisk arbeid for å eliminere rømming av oppdrettslaks fortsatt er offer for tilfeldige hendelser av menneskelige og naturlige årsaker. Hele 150 av 225 genetisk undersøkte villaksbestander⁵ viser skadelig innkryssing av rømt oppdrettslaks. En rømming inni en så smal og lukket fjord vil etter vårt skjønn kunne ha større konsekvenser enn rømminger lenger utpå kysten hvor fisken vil kunne spres mer.

Vi vil anmode om at det ikke tillates mer oppdrettsproduksjon i åpne merdsystemer i Foldafjorden av hensyn til sjørørreten og sjørøya som lever i fjordens omkringliggende vassdrag, og laksesmolt fra Nordfolda og Kongsmoelva som trenger fri passasje ut i havet. En lukket eller semilukket løsning hvor inntaksvannet tas fra dypet vil kunne redusere lusefaren betydelig⁶. Selv om det i denne aktuelle saken ikke avgjøres om produksjon skal foregå i åpne eller «utslippsfrie» produksjonsformer så vil vi likevel benytte anledningen til å spille inn dette nå. Nærøysund kommune oppfordres til å ta det i betraktning i kystsoneplanarbeidet som er iverksatt.

Andre forhold

Indre Foldafjord har også flere store fiskefelt for reker og gyteområder for kysttorsk. Spesielt reker er utsatte i nærheten av oppdrettsanlegg. Avlusingskjemikalier er selv i små konsentrasjoner svært skadelige for reker⁷.

Torsk har i tidligere forsøk vist unnvikelsesadferd for oppdrettsanlegg, og det er iverksatt en stor studie⁸ av Havforskningsinstituttet som skal prøve å fremskaffe empiriske data på det erfaringsbasert kunnskap fra kystfiskere viser – at torsken forsvinner fra oppdrettsfjorder. Kysttorsk er også nord for 62 breddegrad i sterk tilbakegang. Det internasjonale havforskningsrådet (ICES), som hvert år gir kvoteråd til fiskerimyndigheter rundt om i verden, tilrår at det blir utviklet en gjenoppbyggingsplan for kysttorsk nord for 62° nord⁹. Havforskningsinstituttet sier i det samme kvoterådet at tiltak for å redusere fiskedødsraten ikke har vært vellykkede, og at mer effektive tiltak trengs for å gjenoppbygge bestanden. Føre-var-prinsippet bør i alle tilfeller tilsa at ikke konflikten får vokse ytterligere før vi har full klarhet i hvilke konsekvenser lakseoppdrett har for torsken.

Vennlig hilsen

Marius Nilsen
Fylkeskoordinator
FNF Trøndelag

⁶ <https://forskning.no/fisk-nofima-oppdrett/a-stenge-laksen-inne-kan-gi-bedre-oppdrett/1290928>

⁷ <https://www.akvaplan.niva.no/mynewsdesk-articles/lusemidlers-effekt-pa-egg-baerende-reker/>

⁸ <https://ilaks.no/skal-bruke-41-mill-for-a-finne-ut-om-oppdrettsnaeringen-jager-fisken-vekk-fra-fjordene-kunnskap-trumfer-syning/>

⁹ <https://www.hi.no/hi/radgivning/kvoterad/2020/kysttorsk-nord-62-grader-n>

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
TRØNDELAG

Kjøpmannsgata 12, 7500 Stjørdal

trondelag@fnf-nett.no / 97 72 62 63
www.fnf-nett.no/trondelag

Org. nr.: 916627831